

ΤΡΙΤΗ ΚΛΙΣΗ

Γενικά περί τῶν οὐσιαστικῶν τῆς γ' κλίσεως
Διαίρεσις των τριτοκλίτων οὐσιαστικῶν

1. Ἡ τρίτη κλίση περιλαμβάνει ὀνόματα ἀρσενικά θηλυκά καί οὐδέτερα, π.χ. ὁ ποιμήν, ἡ πόλις, τό κτῆμα.

2. Τά τριτόκλιτα ὀνόματα λέγονται **περιπτοσύλλαβα**, γιατί κανονικά ἔχουν στίς πλάγιες πτώσεις μία συλλαβή περισσότερη ἀπό τήν ὀνομαστική (καί κλητική τοῦ ἐνικοῦ), π.χ. ὁ ποι-μήν, τοῦ ποι-μέ-νος, ἡ πό-λις, τῆς πό-λε-ως, τό κτῆ-μα, τοῦ κτή-μα-τος.

3. Ὅσα ἀπό τά ἀρσενικά καί θηλυκά τριτόκλιτα ἔχουν στήν ὀνομαστική ἐνικοῦ κατάληξη ε λέγονται **καταληκτικά**, π.χ. ὁ ἦρω-ς, ἡ πόλι-ς, ὁ ἰχθύ-ς κ.ἄ.

Ὅσα δέν ἔχουν κατάληξη ε καί ὅλα τά οὐδέτερα λέγονται **ἀκατάληκτα**, π.χ. ποιμήν, ἀγών, ρήτωρ, κτῆμα, σῶμα, ἄστυ κ.ἄ.

Ἀπό τά οὐδέτερα **καταληκτικά** εἶναι τό φῶς, τό οὖς.

4. Ἀπό τά τριτόκλιτα **μονόθεμα** λέγονται ὅσα σχηματίζουν ὅλες τίς πτώσεις τους ἀπό ἓνα θέμα, π.χ. ἦρω-ς, ἦρω-ος, ἦρω-α, ἦρω-ες, ἰχθύ-ς, ἰχθύ-ος, σωλήν, σωλήν-ος, σωλήν-ες, χαρακτήρ, χαρακτήρ-ος κ.ἄ.

Διπλόθεμα λέγονται ὅσα σχηματίζονται ἀπό δύο θέματα, π.χ. ποιμήν, ποιμέν-ος, πόλι-ς, πόλε-ως, γνῶσι-ς, γνώσε-ως, ρήτωρ, ρήτορ-ος κ.ἄ.

5. Τό θέμα τῶν διπλόθεμων οὐσιαστικῶν πού στήν τελευταία συλλαβή ἔχει μακρό φωνῆεν λέγεται **ἰσχυρό**, π.χ. ποιμήν, ρήτωρ, λιμήν κ.ἄ., καί τό θέμα πού ἔχει τό τελευταῖο φωνῆεν βραχύ λέγεται **ἀσθενές**, π.χ. ποιμέν-ος, ρήτορ-ος, λιμέν-ος κ.ἄ.

6. Τό θέμα τῶν μονόθεμων οὐσιαστικῶν βρίσκεται ὅταν ἀφαιρέσουμε ἀπό τήν γενική ἐνικοῦ τήν κατάληξη -ος, π.χ. Ἑλλήν-ος, πίνακ-ος, γίγαντ-ος.

Τό θέμα τῶν διπλόθεμων οὐσιαστικῶν βρίσκεται τό **ἰσχυρό** ἀπό τήν ὀνομαστική ἐνικοῦ καί τό **ἀσθενές** ἀπό τήν γενική ἐνικοῦ, ἀφοῦ ἀφαιρέσουμε τήν κατάληξη,

π.χ. ποιμήν, λιμήν, χιών (ἰσχυρό θέμα)

ποιμέν-ος, λιμέν-ος, χιόν-ος (ἀσθενές θέμα)

7. Ἀνάλογα μέ τόν χαρακτήρα τοῦ θέματος τά τριτόκλιτα διακρίνονται σέ **φωνηεντόληκτα**, ὅταν ἔχουν χαρακτήρα φωνῆεν, π.χ. πόλι-ς, πόλε-ως, ἰσχύ-ς, ἰσχύ-ος, καί σέ **συμφωνόληκτα** ὅταν ἔχουν χαρακτήρα σύμφωνο, π.χ. γέρων, γέροντ-ος, γείτων, γείτον-ος, ἀνδριάς, ἀνδριάντ-ος κ.ἄ.

8. Τά συμφωνόληκτα διακρίνονται σέ **ἄφωνόληκτα** (μέ χαρακτήρα ἄφωνο: κ, γ, χ, π,

β, φ, τ, δ, θ. Κόραξ, κόρακ-ος, ὄνυξ, ὄνουχ-ος, τάπηξ, τάπητος κ.λπ.) καί σέ ἡμιφωνόληκτα μέ χαρακτήρα ἡμίφωνο, π.χ. χειμών, χειμῶν-ος, ρήτωρ, ρήτορ-ος.

9. Τά τριτόκλιτα οὐσιαστικά στήν ὀνομαστική ἐνικοῦ λήγουν σέ ἓνα ἀπό τά φωνήεντα α, ι, υ, ω ἢ σέ ἓνα ἀπό τά σύμφωνα ν, ρ, σ, ξ (κ+ς), ψ (π+ς).

10. Οἱ καταλήξεις τῶν τριτοκλίτων οὐσιαστικῶν εἶναι:

	ΕΝΙΚΟΣ		ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	
	Ἄρσεν. καί θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσεν. καί θηλ.	Οὐδ.
Ὄνομ.	-ς ἢ -	-	-ες	-α
Γεν.	-ος ἢ -ως	-ος ἢ ως	-ων	-ων
Δοτ.	-ϊ	-ϊ	-σῖ(ν)	-σῖ(ν)
Αἰτ.	-ᾶ ἢ -ν	-	-ᾶς ἢ -ς (-νς)	-α
Κλητ.	-ς ἢ -	-	-ες	-α